

Turun Yliopisto
1.4.2014
René Nyberg
rene@anselm.fi

- Jumala tietää paljon, mutta niin tietää liikkuva ihminenkin.
- Suomi pehmeni pitkittyneen 1970-luvun myötä ja sai ehkä vammaa sielulle.
- Suomi, toisin kuin Saksa, hävisi oikeutetun sodan.
- *"Vi segrade, men ni vann!"*

Jokaisessa maassa on tiedustelu, ellei oma, niin vieras

1. Kaikki tietämisen arvoinen
2. *"Sire, tarvitsen pikemminkin kokin kuin avustajan."*
3. Wikileaks ja Snowden
4. *The Nato Watcher*
5. Brysselin ilmaa
6. Tilastotoimistosta tiedusteluosastoksi
7. Suvereniteetin ydinkysymys
8. Tiedustelupalvelu
9. Mitä tiedustelupalvelu tekee?
10. Saksan pitkä tie Länteen

Liitteet: 1. Dagestanilaiset häät
 2. Tiedustelusanastoa

Tarkastelen seuraavassa hallituksen tarvetta ja keinoja hankkia päätöksenteon edellyttämää tietoa ulkomaailmasta sekä vastaavasti suojautua ulkovaltojen pyrkimyksiltä tunkeutua sen koneistoon.

1. Kaikki tietämisen arvoinen

Tunnetusti yli 90 prosenttia kaikesta tietämisen arvoisesta julkaistaan New York Timesissa. Sama olettaus pätee muihinkin johtaviin laatulehtiin. Niiden kyky hankkia ja käsitellä tietoa on vaikuttava. Internet ei ole tuonut tähän muuta laadullista uutta kuin nopeuden. Tieto, sen punnitseminen ja tapa, jolla se julkaistaan, vaatii yhä vastuullisuutta ja ammattitaitoa. Loppu on kybermaailman sälää.

Todettakoon, että kaikista muutoksista huolimatta *OBS*, "odna baba skazala – eräs eukko tiesi kertoa" on yhä merkittävä tietolähde Venäjällä.

Hallituksen käytössä on laaja keinovalikoima, joista klassinen eli diplomatia on vain yksi. Merkittävää roolia, joskus jopa ratkaisevaa, näyttelee ikivanha instituutio eli tiedustelu, jonka toiminta on määritelmän mukaan aina salaista. Mutta avoimen tiedon merkitys on suuri ja sen osuus on selvästi lisääntynyt. Avoimella tiedolla tarkoitetaan mediaa sekä erityisesti tutkimuslaitosten eli ajatuspajojen *think tankien* kasvavaa osuutta, joka länsimaissa ja ennen muuta Yhdysvalloissa on tärkeä päätöksentekoon vaikuttava tekijä. *Think tankeja* ei Washingtonissa voi sivuuttaa.

Kaikki kolme instituutiota, diplomatia, tiedustelu sekä *think tankit* toimivat tiiviissä vuorovaikutuksessa. Rajat ovat usein häilyviä. Vanha kansanviisaus kertoo, että Jumala tietää paljon, mutta niin tietää liikkuva ihminenkin. Mitalin käänttöpuoli on vastatiedustelu eli omien järjestelmien varjeleminen tunkeutujilta.

Mikä on se tieto, jota hallitus kaipaa päätöksentekonsa perustaksi? Ministeri Jaakko Itoniemi määritteli viime kesänä Kultarannassa diplomatian tehtävän nasevasti. Se on muuttumaton. Tehtävä on tutustua asemamaan johtoon, kyetä arvioimaan sen toimintaa ja politiikan perusteita sekä välittää punnittu arvio omalle poliittiselle johdolle.

Tiedustelu sen sijaan harvoin pyrkii tutustumaan asemamaan johtoon ainakaan niin että ao. johto sen huomaisi (poikkeus: Kekkonen ja KGB), mutta pyrkii sen sijaan hahmottamaan asemamaan johdon toiminnan taustoja, myös sellaisia jotka se haluaisi peittää tai salata. Punnitun arvion esittäminen on tiedustelulle tyypillistä. Paino on usein skenaarion suuntaan ehkä enemmän kuin normaalidiplomatiassa.

2. "Sire, tarvitsen pikemminkin kokin kuin avustajan."

Määritelmä voi tuntua suppealta ja viedä ajatukset Talleyrandiin, joka lähtiessään suurlähettilääksi Lontooseen vuonna 1830 vastasi kuninkaan kysymykseen tarvitseeko hän apureita: "Sire, tarvitsen pikemminkin kokin kuin avustajan."¹ Talleyrandin sanottiin käyvän "diplomaattisia taisteluja damastiliinoilla peitetyn ruokapöydän ääressä"². Lounaspöytä on yhä tärkeä tiedonhankinnan keino. Myöskään persoonallisuuden merkitys ei ole vähentynyt.

Itoniemen määritelmä ei ole suppea. Päinvastoin se on kattava, sillä hallituksen tiedontarve koskee yhteiskunnan koko kirjoa turvallisuuspolitiikasta energiapolitiikkaan ja paljon siitä välistä. Ei tarvitse kuin pohtia haasteita Berliinissä, Oslossa tai Moskovassa, niin tavoite on selvä.

3. Wikileaks ja Snowden

Wikileaksin vuodattamat asiakirjat kalpenevat Edward Snowdenin paljastamien tietojen rinnalla. Wikileaksin asiakirjat toivat julkisuuteen lähinnä Yhdysvaltain edustustojen ja

¹ « Sire, j'ai plus besoin de cuisiniers que de diplomates ! » http://www.repasgastronomiquedesfrancais.org/wp-content/uploads/2012/02/GC_NegoGastro_Dec111.pdf

² "... diplomatic camnaigns on damask dinner cloths." Pat Solley, "The Hardest Soup in the World," at <http://www.soupsong.com/zjul04.html>

Washingtonin välistä sähkeenvaihtoa, joka ei koske valtakunnan turvallisuuden ydinkysymyksiä. Se ei siinä mielessä ollut "salaista", toki "luottamuksellista" eli Yhdysvaltain suhteita ulkovaltoihin koskevaa. – Käytän ilmaisuja "salainen" ja "luottamuksellinen" viitteellisesti ja yksinkertaistettuna korostaakseni aste-eroja. Puhun myös tiedustelusta, enkä vakoilusta, joka määritelmän mukaan on laitonta tiedustelua.

Luin aikoinani huolella Wikileaksinkin helmiä. Suosikkini on Yhdysvaltain Moskovansuurlähettilään William J. Burnsin (Yhdysvaltain nykyinen varaulkoministeri, *Deputy Secretary of State*) raportti (LIITE) dagestanilaisista häistä vuonna 2006, jossa Tšetšenian johtaja Ramzan Kadyrov tanssii kullattu pistooli vyöllään keikkuen. Amerikkalaisten diplomaattiraporttien taso on myös kaunokirjallisesti korkea.³

Tällaisen paperin tai vastaavasti Suomen ja Yhdysvaltain välisiä keskusteluja koskevien tietojen tulo julkisuuteen on sekä kiusallista että vahingollista, sillä se heikentää luottamusta diplomatian peruseriaatteeseen. Kirjeenvaihto on koskematonta, sillä hallitusten välinen vuoropuhelu on aina luottamuksellista.

Yleisen avoimuuden lisääntyminen ja tiedon saatavuuden helppous ei ole poistanut tarvetta vaihtaa hallitusten kesken tietoa ilman julkisuutta. Tämä koskee erityisesti sopimus- yms. neuvotteluja. Moderni tiedonvaihto tarjoaa riittävästi mahdollisuuksia myös julkiseen keskusteluun.

Snowden taas meni pidemmälle ja syvemmälle. Hän paljasti Yhdysvaltain signaalitiedustelun NSA:n (*National Security Agency*) menetelmät sekä sen, mitä tiedustelu tietää. Mitä tiedustelu tietää, kertoo puolestaan, mitä se ei tiedä. Tiedonhankinnan menetelmien paljastuminen on isku ytimeen. Vahinko on mittava ja sen korjaaminen syö paitsi varoja myös poliittista pääomaa kotimaassa sekä kansainvälisesti. Tällaisen tietomurron estäminen on vastatiedustelun perustehtävä.

Sivuutan tässä yhteydessä kysymyksen oliko Snowden ns. "*whistleblower*" eli viranomaisten laittomuuksia paljastanut *maverick*, yksinäinen susi, minkä Yhdysvaltain hallitus kiistää. Presidentti Obama määritteli 25.3 Brysselissä Yhdysvaltain uhkakuvan tavalla, joka selkokielellä kertoo, mikä on NSA:n tehtävä: "

"They [Russia] don't pose the number-one national security threat to the United States. I continue to be much more concerned when it comes to our security with the prospect of a nuclear weapon going off in Manhattan,..."

En puutu erityisesti Saksassa kuumana käyvään keskusteluun tietosuojasta. Reaktiot Saksassa olivat poikkeuksellisen vahvat, kun taas Ranskassa tieto NSA:n tehokkaasta signaalitiedustelusta sivuutettiin lähinnä itsestäänselvyytenä. Ranska on tunnetusti keskusjohtoinen maa, jolla itsellään on vahva tiedustelulaitos sekä tunnustettua krypto-osaamista eli kykyä salata ja murtaa viestejä. Sama koskee Britanniaa, jossa taistelu terrorismia vastaan ei ole teoriaa ja jossa Toisen maailmansodan saavutukset vihollisen koodien murtamisessa ovat hyvin muistissa (Bletchley Park). The Economist määrittelee tiedustelun ja poliisin työn eron seuraavasti:

*"Signaalitiedustelun tuottama tieto on tarkoitettu suojelemaan yhteiskuntaa terrorismia ja muita vakavia uhkia vastaan, kun taas poliisin keräämää todistusaineistoa käyttää syyttäjä yksilöitä koskevissa oikeudenkäynneissä."*⁴

4. *The Nato Watcher*

Aloitin Ulkoministeriön turvallisuuspolitiikan toimiston päällikkönä keväällä 1987 ja minut komennettiin saman tien Maanpuolustuskursseille. Olin edellisenä syksynä palannut Brysselistä, jossa olin kolme vuotta 1983–86 seurannut Naton toimintaa. "*Nato watching*" on eräs urani mielenkiintoisimmista tehtävistä. Olin sitä ennen viettänyt sapattivuoden Yhdysvalloissa 1982–83 Cornell Universityn "Rauhantutkimusohjelmassa" ja viimeistellyt kirjani "Suomi ja Pohjolan turvallisuus,

³ *A wedding feast, the Caucasus way, 31 August 2006, theguardian.com, Wednesday 1 December 2010*

⁴ The Economist March 8th 2014: "*Signal intelligence, unlike police evidence, is gathered to protect society against terrorism and other large scale threats, not prosecute individuals.*"

Ydinaseiden vähenevä merkitys”⁵. Tunsin valmistautuneeni Brysselin tehtävään, sillä rauhantutkimusohjelmaa olisi yhtä hyvin voinut luonnehtia ”sodantutkimusohjelmaksi”.

Ensimmäinen tehtäväni oli Keskimatkan ohjusten (*Intermediate Nuclear Forces*, INF) kieltä koskevien neuvottelujen seuraaminen. Saatoin viisi vuotta myöhemmin elokuussa 1988 todistaa tarkkailijana, kun Neuvostoliitto aloitti SS-20 ohjustensa tuhoamisen Volgogradin itäpuolella, Kapustin Jarin koealueella, jossa Neuvostoliiton ohjuskokeet sodan jälkeen alkoivat. Todettakoon, että Venäjä koelaukaisi maaliskuussa 2014 Kapustin Jarissa uusimman mannertenvälisen ohjuksensa ”Topoljin”.

Tajusin hyvin nopeasti Brysselissä, että Naton sihteeristön ovi pysyy Suomen edustajalta suljettuna, sen sijaan Yhdysvaltain ja Saksan Nato-edustustot olivat valmiita informoimaan Suomea. Tapasin tosin silloin tällöin Naton päämajan sotilassihteeristön päällikön, norjalaisen kenraaliluutnantti, Tønne Huitfeldtin. Tunsimme toisemme ajalta, jolloin hän komensi Naton Pohjois-Norjan joukkoja. Minulla ei myöskään ollut pääsyä Naton sotilaalliseen päämajaan SHAPEiin (*Supreme Headquarters Allied Powers Europe*) Monsissa. Kävin siellä vain pari kertaa Yhdysvaltain Helsingin-suurlähetystön kutsumien parlamentaarikkovaltuuskuntien mukana.

Saksan Nato-edustuston päällikkö, suurlähettiläs Hans-Georg Wieck, myöhempi Saksan tiedustelupalvelun BND:n päällikkö (1985–90), otti suurlähettiläs Paavo Kaarlehdon ja minut vastaan ja antoi sotilasneuvonantajalleen, prikaatinkenraali Helge Hansenille, myöhemmälle neljän tähden kenraalille ja Naton Keski-Euroopan komentajalle (*Allied Forces Central Europe*), ohjeet tavata minua säännöllisesti. Tiedonvaihto tässä ravintoloiden kaupungissa oli Talleyrandin hengessä joustavaa ja miellyttävää. Kysymykseni koskivat yleensä meneillään olevia neuvotteluja ja kylmän sodan asetelmia sekä Naton sisäistä dynamiikkaa, jäsenmaiden ja sihteeristön välejä yms.

Pienen nikottelun jälkeen myös Tanskan ja Norjan Nato-edustusto havaitsivat, että elleivät he kerro meille, me saamme tiedon kuitenkin amerikkalaisilta tai saksalaisilta. Tanskan suurlähettiläs kutsui lopulta suurlähettiläs Kaarlehdon Naton pääsihteerin Lordi Carringtonin kunniaksi järjestämälleen illalliselle, muut vieraat olivat Nato-lähettiläitä.

Mielenkiintoinen kokemus kaiken kaikkiaan siitä, miten diplomatia toimii ja missä sen rajat kulkevat ja mitä Suomen edustajalle kerrottiin – aika paljon. Amerikkalainen kontaktini John Evans, myöhempi Pietarin-pääkonsuli ja Jerevanin-suurlähettiläs, kertoi norjalaisen kollegan Kai Eiden, myöhempi valtiosihteerin ja EU:n Afganistan-edustajan, kerran tokaisseen hänelle: *”The Finn knows too much!”*.

5. Brysselin ilmaa

Kuten arvata saattaa Brysselissä olivat läsnä myös kaksi muuta tiedonhankinnan instituutiota, tiedustelupalvelut sekä tutkimuslaitokset. Eräs Neuvostoliiton suurlähetystön lähetystöneuvos ehdotti kerran puolihuolimattomasti tapaamista. Väistin kohteliaasti tietäen, että jos ryhtyisin seurustelemaan neuvostodiplomaattien kanssa Brysselissä, Belgian vastatiedustelu kuvaisi minut välittömästi ja siihen päättyisi urani Suomen *”Nato watcherina”*.

Jos New York Times tietää kaiken, niin sama päti kylmän sodan aikana IISS-tutkimuslaitokseen (*International Institute of Strategic Studies*) Lontoossa. Sen julkinen rooli oli poikkeuksellisen tärkeä sotilaspoliittisen tiedon välittäjänä ja tutkimuksen edistäjänä. Sellaisenaan se on ehkä paras esimerkki mainitsemastani roolista diplomatian ja tiedustelun välimaastossa. Valtaosa IISS:n tutkijoista tuli hallitustehtävistä tai siirtyi IISS:n jälkeen hallituksen palvelukseen. IISS:n julkaisut ja konferenssit olivat korvaamattomia myös suomalaisille ja eräs tärkeimpiä lähteitäni Brysselissä.

6. Tilastotoimistosta tiedusteluosastoksi

Maanpuolustuskursseilla kiinnitin huomiota siihen, että muuten monipuolisesta ohjelmasta puuttui kokonaan sotilastiedustelun aihepiiri. Sen sijaan Supon silloinen päällikkö Seppo Tiitinen kuvasi tyylillensä uskollisena selkokielellä vastatiedustelun arkea Suomessa. Kysyin asiaa kurssin johtajalta, kommodori Sakari Visalta, myöhemmältä merivoimien komentajalta, jonka kanssa olin työskennellyt kolme vuotta

⁵ René Nyberg: ”Suomi ja Pohjolan turvallisuus, Ydinaseiden vähenevä merkitys”, Kirjayhtymä 1984.

Parlamentaarisen puolustuskomitea III sihteeristössä 1979–81. Hän vahvisti, että näin on päätetty. Kävin Pääesikunnassa tiedustelupäällikkö eversti Pertti Nykäsen puheilla ja ihmettelin moista, sillä se tuntui ylivarovaiselta ja Maanpuolustuskurssien kannalta epätarkoituksenmukaiselta. Tämän tuloksena eversti Nykänen ilmestyi itse kurseille.

Sotaväki ilman tiedustelua on sokea, joten tiedustelutoiminnan elvyttäminen oli Suomen puolustusvoimien kehittämisen kannalta keskeistä. Sodan jälkeisen tiedustelun rakentaminen pala palalta on mielestäni kuvaavin esimerkki siitä, kuinka hienovaraisesti Suomi toimi välttämällä julkisuutta ja kitkaa Neuvostoliiton kanssa. Samaa heijastaa myös signaalitiedustelun, SIGINTin nimi: ”Viestikoelaitos”, ehkä myös sen siirto Tikkakoskelle. Se elvytettiin jo varhain, vuonna 1949.

Everstien Lauri Sutela ja Raimo Heiskanen 1960-luvulla perustaman ”Tilastotoimiston” nimi kertoo miten varovaisesti puolustusvoimat etenivät. Vielä 1980-luvun lopulla Pääesikunnan tiedustelupäällikkö esiintyi harvaksen ulkopuolisille, kuten Maanpuolustuskurssi 107:n esimerkki kertoo. Nykäsen edeltäjän kenraalimajuri Raimo Heiskanen kerrotaan todenneen erälle toimittajalle, joka oli saanut hänen puhelinnumeronsa selville: ”Teille minua ei edes ole olemassa.” Todettakoon, että nykyinen tiedustelupäällikkö prikaatikenraali Harri Ohra-aho twiittaa (@Ohra_aho) ja hänellä on yli 3 000 seuraajaa!

Eräs ilmentymä tästä perinteestä oli puolustusvoimien pyrkimys aina 1980-luvulle saakka välttää siviilien palkkaamista vastuullisiin tehtäviin Puolustusministeriössä tai Pääesikunnassa. Se oli myös keino välttää puoluepolitisoitumista. Mutta ennen muuta se takasi, että kaikki vastuullisessa asemassa olevat henkilöt ovat sotilaskurin alaisia; sinänsä esimerkki passiivisesta vastatiedustelusta.

Kylmän sodan vuosina Suomen hallitus kävi ulkopoliittista keskustelua toinen käsi selän taakse sidottuna. Oli kannanotto sanoa, että jokaisessa maassa on armeija, ellei oma, niin vieras. Tai mitä vastata Hertta Kuusisen kuuluisaan kysymyksen: ”Ketä vastaan te niitä tykkeitä tarvitsette?” Vielä Mauno Koiviston kiello luonnehtia Suomen EU-jäsenyystavoitetta turvallisuuspoliittiseksi, kertoo miten ahtaassa raossa Suomi toimi.

7. Suvereniteetin ydinkysymys

Suvereniteetin ydinkysymys on kyky hallita omaa aluetta ja estää ulkovaltoja tunkeutuminen ennen muuta päätöksentekoon ja sen keskeiseen valmisteluun. Tämä on vastatiedustelun tehtävä. Mutta kysymyksessä on suvereniteetin minimimääritelmä, sillä se on rajoittava ja sellaisenaan yksinomaan defensiivinen, mutta kuvaa osuvasti sodanjälkeisen Suomen liikkumarajoja. Suvereenin valtion etuoikeuksiin kuuluu kuitenkin oikeus aktiivisesti puolustaa kansallisia etuja myös rajojen ulkopuolella. Tiedonhankinta on tässä ja aiheemme kannalta keskeinen esimerkki. Jokaisessa maassa on tiedustelu, ellei oma, niin vieras. Jos vieras tiedustelu saa häiriä vapaasti maassa, niin kyseessä on *a failed state*.

Viime vuonna paljastunut vakava tietomurto Ulkoministeriön järjestelmiin kertoo yhtäällä vastatiedustelun pettämisestä. Samalla se on tuonut yleiseen tietouteen, ettei Suomella ole lainsäädännöllistä pohjaa harjoittaa tarvittaessa aktiivista kyber- tai muuta salaista tiedustelutoimintaa, erityisesti henkilötiedustelua, HUMINTia (*Human Intelligence collection*) maan rajojen ulkopuolella.

Tiedustelu on määritelmän mukaan aina ”salaista”. Toisin sanoen Suomen vastatiedustelulta puuttuu vastakappale. Kysymys on merkittävästä omaehtoisesta suvereniteettirajoituksesta, joka toki selittyy historiallisella perinnöllä, mutta samalla kertoo vuonna 2014, että olemme torkkuneet.

Suomi vapautui suvereniteettia rajoittavista määräyksistä aktiivisen toimintansa ansiosta julistamalla yksipuolisesti syyskuussa 1990 Pariisin rauhansopimuksen puolustusvoimia koskevat rajoitukset mitättömiksi. Samoin Suomi pääsi eroon yya-sopimuksesta, kun Neuvostoliiton lakkasi olemasta. Sen sijaan Suomi ei 1990-luvun alussa täydentänyt lainsäädäntöään puuttuvalla palasella eli ulkoista tiedustelua säätelevällä lailla. Miksi on kysymys, jonka jätän historioitsijoiden pohdittavaksi.

Kylmän sodan oloissa, ja varsinkin silloin kun Neuvostoliiton painostus oli kovimmillaan, Suomella saattoi olla hyötyä siitä, ettei sillä ollut omaa salaista tiedustelupalvelua. Se tarjosi vahvemman perustelun omalle vastatiedustelulle. Ilman julkisuutta tapahtuneet lukuisat neuvostoaganttien karkotukset – sen jälkeen kun he olivat niin sanotusti

overstayed their welcome – eivät juuri johtaneet vastakarkotuksiin. Mutta kylmän sodan päättyminen muutti tilanteen. Tosin Neuvostoliiton romahdus sekoitti mielet, sitä kun kukaan ei voinut edes kuvitella. Suomen huomio keskittyi EU-jäsenyysneuvotteluihin sekä Neuvostoliiton hajoamisen seurauksiin lähialueilla ja erityisesti Baltiassa.

Arvioni mukaan kyseessä oli kuitenkin presidentti Koiviston varovaisuus sekä mahdollisesti aktiivisen tiedustelun merkityksen aliarviointi, mikä nyt kostautuu. Suomi oli myös pitkittyneen 1970-luvun myötä pehmentynyt, ehkä jopa saanut vammaa selulleen, mistä Paasikivi aikanaan varoitti.

Suojelupoliisin menestyksellisesti harjoittama vastatiedustelutoiminta on sodan jälkeisen Suomen suuria saavutuksia. Neuvostoliiton salaisen poliisin KGB:n ja sen lukuisten erinimisten edeltäjien päämajan Ljubljankan käytävillä ripustettujen Neuvostoliitolle vakoilleiden ulkomaisten agenttien kuvien joukossa ei ole yhtään suomalaista. Se on kansainvälisestikin melkoinen saavutus. Tämän huomion teki Sir Paul Lever, Britannian entinen tiedustelun koordinaatiosta vastaava *Joint Intelligence Committee* puheenjohtaja, joka suomenkielentaitoisena arvioi ”Ratakatu 12” kirjan.⁶ Kuten eräs nykyvenäläinen kirjailija totesi minulle, kun esittelin hänelle Moskovan suurlähetystössä Paasikiven vanhaa työhuonetta: ”Мы победили, но вы выиграли!” (*Vi segrade, men ni vann!*)

8. Tiedustelupalvelu

Tänään Suojelupoliisin englanninkielinen nimi kuuluu *Finnish Security Intelligence Service*. Supon yhteistyö muiden maiden turvallisuus- ja tiedustelupalvelujen kanssa on tiivistä, eikä vain terrorismin vastaisessa taistelussa. Mutta Suojelupoliisi ei HUMINTin kannalta ole tiedustelupalvelu sanan kansainvälisessä merkityksessä. Sellaista Suomella ei ole, toisin kuin esimerkiksi Ruotsilla tai Virolla. Ruotsissa sotilastiedustelu MUST on kehittynyt Ruotsin tiedustelupalveluksi, jonka alaisuudessa toimii myös salainen tiedustelu, *Kontoret för särskild inhämtning (KSI)*.⁷

Myöskään Suomen sotilastiedustelu ja sen signaalitiedustelusta vastaava Viestikoelaitos, VKOEL tai Puolustusvoimien tiedustelukeskus eivät ole tiedustelupalveluita, vaikka niillä on tietojenhankinta- ja analyysiosaamista tiedustelun keskeisillä aloilla kuten geotiedustelussa, (GEOINT, *geospatial intelligence*) ja siihen läheisesti liittyvässä kuvaustiedustelussa, (IMINT, *imagery intelligence*) eli satelliitti- ja kuva-aineiston analysoinnissa. Myös yhteistyö ja tiedonvaihto ”ystävällismielisten” palvelujen kanssa ovat tiedustelun arkea. Mutta sen enempää Supolla kuin sotilastiedustelulla ei ole Suomen rajojen ulkopuolella salaisissa tehtävissä peiteidentiteetillä toimivia agentteja. Tätä osaa henkilötiedustelusta ei Suomen lainsäädäntö kata.

Kuten todettua Suomelta puuttuu tarvittava lainsäädäntö ja keskustelu aiheesta on vasta alkamassa. Vallitsee hämmentynyt tilanne, sillä käsitteet ovat epäselviä ja kokonaisuus huonosti tunnettua. Samanaikaisesti Suomi on EU-jäsenyyden ja Nato-kumppanuuden myötä integroitunut tukevasti läntiseen normistoon. Sotilaallisesti liittoutumattoman Suomen puolustusvoimat ovat omaksuneet Naton standardit, sillä Yhdysvaltain johtaman sotilasliittoutuman normit ovat kansainvälisesti välttämättä. Vastaavasti kaupan ja teollisuuden tekniset standardit taas ovat EU-normeja. Naton normit säätelevät myös hallitusten välistä tiedonvaihtoa, asiakirjojen turvallisuusluokittelua ja niiden käsittelyä.

9. Mitä tiedustelupalvelu tekee?

⁶ Sir Paul Lever: Ratakatu 12: Suojelupoliisi 1949-2009, ed. By Matti Simola, WSOY 2009. ”*The Suojelupoliisi had one other claim to fame during the Cold War. As far as is known, not one of its officers was ever, despite many attempts, subverted or bribed. In the Lubyanka gallery where the photos of Philby, Ames, Tiedge and others attest to the success of KGB penetration of other countries’ intelligence agencies, no Finnish face appears.*”

⁷ *Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST), är en verksamhet inom Försvarsmakten som dels utgör Sveriges militära underrättelsetjänst, och därmed har huvudansvar för att ta fram militärt relevant information om främmande makter, dels ansvar för militär säkerhetstjänst. MUST ingår i Högkvarteret och sorterar direkt under ÖB. Verksamheten består av en ledning och administration, som bland annat landets alla försvarsattachéer på svenska ambassader utomlands sorterar under, samt tre verksamhetskontor; Underrättelsekontoret (UNDK), Säkerhetskontoret (SÄKK) och den hemligaste delen Kontoret för särskild inhämtning (KSI). http://sv.wikipedia.org/wiki/Milit%C3%A4ra_underr%C3%A4ttelse-och_s%C3%A4kerhetstj%C3%A4nsten*

Entä mitä tiedustelupalvelu tekee? Löysin netistä Britannian ulkomaantiedustelun tuoreen työpaikkailmoituksen, jossa etsitään venäjänkielentaitoista analyytikkoo, joka kykenee myös seuraamaan ja arvioimaan nauhoitettuja puheluja yms.

*"You'll listen to Russian language telephone calls and work with written documents intercepted under warrant, and your translations and analysis will feed directly into the team's investigations."*⁸

Tarvitseeko tehtävää tämän enempää pohtia? Jo hakuprosessi netissä sekä ilmaisu *"under warrant"* eli viittaus oikeuden myöntämään lupaan kuunnella/kaapata viestejä kertoo, kuinka valvottua tiedustelupalvelujen rooli – ei välttämättä niiden toiminta – tänään on.

Kun Britannian vastatiedustelun *Security Service* (MI5), ulkomaantiedustelun *Secret Intelligence Service* (SIS/MI6) sekä signaalitiedustelun *Government Communications Headquarters* (GCHQ) kolme päällikköä viime syksynä esiintyivät julkisesti parlamentin NSA-kuulemisessa, niin kysymyksessä oli sensaatio. Vielä joku vuosikymmen sitten näiden johtajien henkilöllisyys oli salainen. James Bondin esimies on tunnetusti "M", esikuvana tässä on SIS:n päällikkö, joka tunnettiin pitkään vain nimellä "C".

Ukrainan kansannousu lienee tämän hetken paras havaintoesimerkki tiedustelupalvelujen toiminnasta. Julkisuudessa ei näy mitään, eikä pidäkään näkyä. Mutta on selvää, että Kiovassa, Krimillä ja nyt erityisesti Itä-Ukrainassa toimii kaikkien kynnelle kykenevien tiedustelupalveluiden agentteja. Heidän tehtävänsä on täydentää suurlähetystöjen raportointia. Sen he tekevät tarkkailemalla muun muassa sotilaskuljetuksia sekä toisiaan ja pyrkimällä hankkimaan tietoja eri osapuolista mitä moninaisin keinoin, myös aktiivisen signaalitiedustelun avulla. Mutta mikään ei kentällä korvaa henkilötiedustelua, HUMINTiä!

Kuvaava esimerkki kylmän sodan vuosilta on ns. *tavelhandlareiden* toiminta Ruotsissa. Puolasta tulleet taulukauppiat osasivat huomiota herättävän tarkasti tarjota halpoja tauluja erityisesti ruotsalaisten taistelulentäjien kotiovilla. Kysymyksessä oli selvä maallittamistehävä ja valmistautuminen dekapitointiin. Selväkielellä tämä tarkoittaa ilmavoimien arvokkaimman osan eli kallisti koulutettujen lentäjien eliminointia. Nytemmin on selvinnyt, että samaa toimintaa havaittiin myös Suomessa.

10. Saksan pitkä tie Länteen

Mielenkiintoinen esimerkki hävityn sodan jälkeen luodusta järjestelmästä, löytyy Saksasta. Saksan johtaviin historioitsijoihin kuuluva Heinrich August Winkler kuvaa teoksessaan *"Der lange Weg nach Westen"* (Pitkä tie Länteen)⁹ miten Saksasta vasta totaalisen tappion ja tuhon jälkeen tuli lopullisesti osa Länttä. Tällä hän tarkoittaa läntisten vapaus- ja muiden arvojen hyväksymistä sekä niihin perustuvan yhteiskunnan rakentamista. Saksan liittotasavallan perustuslaki vuodelta 1949 on osoittautunut kestäväksi ja tehnyt Saksasta vakaan.

Suomi hävisi tunnetusti oikeutetun sodan, toisin kuin Saksa. Ollessani lähettiläänä Berliinissä totesin tämän usein hämmästyneille saksalaisille, mutta kukaan ei närkästynyt, sillä näinhän se oli. Silti Saksan kokemus on aiheemme kannalta mielenkiintoinen, sillä menneisyyden varjo on pitkä.

Saksan liittotasavalta rakensi sodan jälkeen uudelta pohjalta sekä vastatiedustelun *Bundesamt für Verfassungsschutz* että ulkomaantiedustelun *Bundesnachrichtendienst* (BND). Uuden tiedustelujärjestelmän perustana oli ja on yhä keskeinen periaate, ns. *Gestapogebot* -käsky. Hitlerin Saksan kokemusten vuoksi tiedustelun ja poliisin toimintoja ei saa yhdistää. Saksaan ei saa luoda tiedustelua harjoittavaa salaista poliisia (*Gestapo, Geheime Staatspolizei*).

Saksa ei tunnetusti ole yhtenäisvaltio, eikä Saksan historiassa ole yhtenäisvaltiota kokeiltu kuin kaksi kertaa, Kolmannessa valtakunnassa ja DDR:ssä. Siksi myös palasten kokoaminen Saksan liittotasavallassa kesti aikansa. Saksan liittohallituksen

⁸ <https://www.mi5.gov.uk/careers/current-jobs/job.aspx?id=134>

⁹ Heinrich August Winkler: *Der lange Weg nach Westen* Bd. 1, *Deutsche Geschichte vom Ende des Alten Reiches bis zum Untergang der Weimarer Republik*, Bd. 2, *Deutsche Geschichte vom „Dritten Reich“ bis zur Wiedervereinigung*. C.H. Beck, München 2000.

sijoittuminen Bonniin oli tarkoitettu väliaikaiseksi ratkaisuksi, joksi se kaikkien yllätykseksi lopulta osoittautui. Olin itse kesäkuussa 1991 lähetystön kakkosmiehenä käymässä Berliinissä, kun Saksan liittopäivät, vastoin odotuksia päätti hallituksen muutosta Berliiniin.

Ulkomaantiedustelun BND:n esiaste toimi amerikkalaisen miehitysvallan luvalla vuodesta 1947 Pullachissa, Münchenin ulkopuolella. *Bundesverfassungsschutz* taas syntyi Yhdysvaltain Saksaan luoman vastatiedustelun pohjalta vuonna 1950 erityiskohteenaan Saksan kommunistipuolue KPD (*Kommunistische Partei Deutschlands*). Se sijoittui Kölniin, jossa se yhä on, eikä muuttoa Berliiniin suunnitella. Sen sijaan Gerhard Schröderin liittohallitus päätti vuonna 2003 siirtää BND:n Berliiniin.

Entisen *Walter-Ulbricht-Stadion/Stadion der Weltjugend* alueelle Chausseestrasselle on nousemassa vaikuttava uusi toimitalo, joka valmistuessaan on Berliinin suurin rakennus. Työntekijöitä on yli kuusituhatta. Todettakoon, että Saksan keskusrikospoliisi *Bundeskriminalamt* sijaitsee Frankfurtissa, joskin 9/11 terrori-iskun jälkeen Berliiniin perustettiin kaikkien turvallisuusviranomaisten terrorismin vastainen koordinaatiokeskus, jollaista Saksassa ei sitä ennen ollut.

BND:n siirtäminen Berliiniin oli osa uuden pääkaupungin ja yhdistyneen Saksan rakennustyötä. Aiheemme kannalta mielenkiintoista oli niin ikään Münchenin lähistöllä toimineen Ulkopoliittisen instituutin *Stiftung Wissenschaft und Politik* SWP:n (*German Institute for International and Security Affairs*) siirto pääkaupunkiin vuonna 2001. SWP saa rahoituksena liittokanslerinviraston budjetista ja se palvelee sekä liittohallitusta että liittopäiviä. Toki SWP on vain yksi monista saksalaisista *think tankeista*, vaikka sillä on erityissuhde liittohallitukseen. Liittokanslerinviraston päällikkö on SWP:n hallituksen puheenjohtaja.

Palaan esitykseni alkuun. Saksa liittohallitus on yhdistymisen ja suvereniteetin palautumisen myötä keskittänyt tiedonhankinnan kannalta keskeisen kolmikon Berliiniin. Ulkoministeriö, *Auswärtiges Amt*, ulkomaantiedustelu, BND sekä Ulkopoliittinen instituutti SWP sijaitsevat nyt pääkaupungissa. Saksan perustuslain mukaan liittokansleri "määrää politiikan suuntaviivat" (*bestimmt die Richtlinien der Politik*). Liittokanslerinviraston päällikkö on BND:n esimies. Kehitys on ollut luonnollista ja tapahtunut tiukassa parlamentaarisessa valvonnassa.

Liite 1

A wedding feast, the Caucasus way

• theguardian.com, Wednesday 1 December 2010 21.30 GMT

Thursday, 31 August 2006, 06:39

C O N F I D E N T I A L SECTION 01 OF 05 MOSCOW 009533

SIPDIS

SIPDIS

EO 12958 DECL: 08/30/2016

TAGS PGOV, ECON, PINR, RS

SUBJECT: A CAUCASUS WEDDING

Classified By: Deputy Chief of Mission Daniel A. Russell. Reason 1.4 (b, d)

Summary

1. The US ambassador learns much about the Caucasus from a riotous two-day wedding celebration in Dagestan, attended by the Chechen president Ramzan Kadyrov. Key passage highlighted in yellow.
2. Read related article

Summary

1. (C) Weddings are elaborate in Dagestan, the largest autonomy in the North Caucasus. On August 22 we attended a wedding in Makhachkala, Dagestan's capital: Duma member and Dagestan Oil Company chief Gadzhi Makhachev's son married a classmate. The lavish display and heavy drinking concealed the deadly serious North Caucasus politics of land, ethnicity, clan, and alliance. The guest list spanned the Caucasus power structure -- guest starring Chechen leader Ramzan Kadyrov -- and underlined just how personal the region's politics can be. End Summary.

2. (C) Dagestani weddings are serious business: a forum for showing respect, fealty and alliance among families; the bride and groom themselves are little more than showpieces. Weddings take place in discrete parts over three days. On the first day the groom's family and the bride's family simultaneously hold separate receptions. During the receptions the groom leads a delegation to the bride's reception and escorts her back to his own reception, at which point she formally becomes a member of the groom's family, forsaking her old family and clan. The next day, the groom's parents hold another reception, this time for the bride's family and friends, who can "inspect" the family they have given their daughter to. On the third day, the bride's family holds a reception for the groom's parents and family.

Father of the Groom

3. (C) On August 22, Gadzhi Makhachev married off his 19 year-old son Dalgat to Aida Sharipova. The wedding in Makhachkala, which we attended, was a microcosm of the social and political relations of the North Caucasus, beginning with Gadzhi's own biography. Gadzhi started off as an Avar clan leader. Enver Kisriyev, the leading scholar of Dagestani society, told us that as Soviet power receded from Dagestan in the late 1980s, the complex society fell back to its pre-Russian structure. The basic structural unit is the monoethnic "jamaat," in this usage best translated as "canton" or "commune." The ethnic groups themselves are a Russian construct: faced with hundreds of jamaats, the 19th century Russian conquerors lumped cantons speaking related dialects together and called them "Avar," "Dargin," etc. to reduce the number of "nationalities" in Dagestan to 38. Ever since then, jamaats within each ethnic group have been competing with one another to lead the ethnic group. This competition is especially marked among the Avars, the largest nationality in Dagestan.

4. (C) As Russian power faded, each canton fielded a militia to defend its people both in the mountains and the capital Makhachkala. Gadzhi became the leader from his home canton of Burtunay, in Kazbek Rayon. He later asserted pan-Avar ambitions, founding the Imam Shamil Popular Front -- named after the great Avar leader of mountaineer resistance to the Russians -- to promote the interests of the Avars and of Burtunay's role within the ethnic group. Among his exploits was a role in the military defense of Dagestan against the 1999 invasion from Chechnya by Shamil Basayev and al-Khattab, and his political defense of Avar villages under pressure in Chechnya, Georgia and Azerbaijan.

5. (C) Gadzhi has cashed in the social capital he made from nationalism, translating it into financial and political capital -- as head of Dagestan's state oil company and as the single-mandate representative for Makhachkala in Russia's State Duma. His dealings in the oil business -- including close cooperation with U.S. firms -- have left him well off enough to afford luxurious houses in Makhachkala, Kaspiysk, Moscow, Paris and San Diego; and a large collection of luxury automobiles, including the Rolls Royce Silver Phantom in which Dalgat fetched Aida from her parents' reception. (Gadzhi gave us a lift in the Rolls once in Moscow, but the legroom was somewhat constricted by the presence of a Kalashnikov carbine at our feet. Gadzhi has survived numerous assassination attempts, as have most of the still-living leaders of Dagestan. In Dagestan he always travels in an armored BMW with one, sometimes two follow cars full of uniformed armed guards.)

6. (C) Gadzhi has gone beyond his Avar base, pursuing a multi-ethnic cadre policy to develop a network of loyalists. He has sent Dagestani youths, including his sons, to a military type high school near San Diego (we met one graduate, a Jewish boy from Derbent now studying at San Diego state. He has no plans to enter the Russian military). Gadzhi's multi-ethnic reach illustrates what the editor of the Dagestani paper "Chernovik" told us: that in the last few years the development of inter-ethnic business clans has eroded traditional jamaat loyalties.

7. (C) But the Avar symbolism is still strong. Gadzhi's brother, an artist from St. Petersburg, ordered as a wedding gift a life-sized statue of Imam Shamil. Shamil is the iconic national symbol, despite his stern and inflexible character (portrayed in Tolstoy's "Hadji-Murat" as the mountaineers' tyrannical counterpart to the absolutist Tsar). Connection with Shamil makes for nobility among Avars today. Gadzhi often mentions that he is a descendant on his mother's side of Gair-Bek, one of Shamil's deputies.

The Day Before

8. (C) Gadzhi's Kaspiysk summer house is an enormous structure on the shore of the Caspian, essentially a huge circular reception room -- much like a large restaurant -- attached to a 40-meter high green airport tower on columns, accessible only by elevator, with a couple of bedrooms, a reception room, and a grotto whose glass floor was the roof of a huge fish tank. The heavily guarded compound also boasts a second house, outbuildings, a tennis court, and two piers out into the Caspian, one rigged with block and tackle for launching jet skis. The house filled up with visitors from all over the Caucasus during the afternoon of August 21. The Chair of Ingushetia's parliament drove in with two colleagues; visitors from Moscow included politicians, businessmen and an Avar football coach. Many of the visitors grew up with Gadzhi in Khasavyurt, including an Ingush Olympic wrestler named Vakha who seemed to be perpetually tipsy. Another group of Gadzhi's boyhood friends from Khasavyurt was led by a man who looked like Shamil Basayev on his day off -- flip-flops, t-shirt, baseball cap, beard -- but turned out to be the chief rabbi of Stavropol Kray. He told us he has 12,000 co-religionists in the province, 8,000 of them in its capital, Pyatigorsk. 70 percent are, like him, Persian-speaking Mountain Jews; the rest are a mixture of Europeans, Georgians and Bukharans.

9. (C) Also present was Chechnya's Duma member, Khalid (aka Ruslan) Yamadayev, brother of the commander of the notorious Vostok Battalion. He was reserved at the time, but in a follow-up conversation in Moscow on August 29 (please protect) he complained that Chechnya, lacking experts

to develop programs for economic recovery, is simply demanding and disposing of cash from the central government. When we pressed him on disappearances, he admitted some took place, but claimed that often parents alleged their children had been abducted when in fact their sons had run off to join the fighters or -- in a case the week before -- they had murdered their daughter in an honor killing. We mentioned the abduction of a widow of Basayev, allegedly to gain access to his money. Khalid said he had not heard of the case, but knew that Basayev had had no interest in wealth; he may have been a religious fanatic, but he was a "normal" person. The fighters who remain are not a serious military force, in Khalid's view, and many would surrender under the proper terms and immunities. He himself is arranging the immunity of a senior official of the Maskhadov era, whose name he would not reveal.

10. (C) During lunch, Gadzhi took a congratulatory call from Dagestan's president, Mukhu Aliyev. Gadzhi told Aliyev how honored he would be if Aliyev could drop in at the wedding reception. There was a degree of tension in the conversation, which was between two figures each implicitly claiming the mantle of leadership of the Avars. In the event, Aliyev snubbed Gadzhi and did not show up for the wedding, though the rest of Dagestan's political leadership did.

11. (C) Though Gadzhi's house was not the venue for the main wedding reception, he ensured that all his guests were constantly plied with food and drink. The cooks seemed to keep whole sheep and whole cows boiling in a cauldron somewhere day and night, dumping disjointed fragments of the carcass on the tables whenever someone entered the room. Gadzhi's two chefs kept a wide variety of unusual dishes in circulation (in addition to the omnipresent boiled meat and fatty bouillon). The alcohol consumption before, during and after this Muslim wedding was stupendous. Amidst an alcohol shortage, Gadzhi had flown in from the Urals thousands of bottles of Beluga Export vodka ("Best consumed with caviar"). There was also entertainment, beginning even that day, with the big-name performers appearing both at the wedding hall and at Gadzhi's summer house. Gadzhi's main act, a Syrian-born singer named Avraam Russo, could not make it because he was shot a few days before the wedding, but there was a "gypsy" troupe from St. Petersburg, a couple of Azeri pop stars, and from Moscow, Benya the Accordion King with his family of singers. A host of local bands, singing in Avar and Dargin, rounded out the entertainment, which was constant and extremely amplified.

10. (C) The main activity of the day was eating and drinking -- starting from 4 p.m., about eight hours worth, all told -- punctuated, when all were laden with food and sodden with drink, with a bout of jet skiing in the Caspian. After dinner, though, the first band started an informal performance -- drums, accordion and clarinet playing the lezginka, the universal dance of the Caucasus. To the uninitiated Westerner, the music sounds like an undifferentiated wall of sound. This was a signal for dancing: one by one, each of the dramatically paunchy men (there were no women present) would enter the arena and exhibit his personal lezginka for the limit of his duration, usually 30 seconds to a minute. Each ethnic group's lezginka was different -- the Dagestani lezginka the most energetic, the Chechen the most aggressive and belligerent, and the Ingush smoother.

Wedding Day 1

11. (C) An hour before the wedding reception was set to begin the "Marrakech" reception hall was full of guests -- men taking the air outside and women already filling a number of the tables inside, older ones with headscarves chaperoning dozens of teenaged girls. A Dagestani parliamentarian explained that weddings are a principal venue for teenagers -- and more importantly their parents -- to get a look at one another with a view to future matches. Security was tight -- police presence on the ground plus police snipers positioned on the roof of an overlooking apartment block. Gadzhi even assigned one of his guards as our personal bodyguard inside the reception. The manager told Gadzhi there were seats for over a thousand guests at a time. At the height of the reception, it was standing room only.

12. (C) At precisely two p.m. the male guests started filing in. They varied from pols and oligarchs of all sorts -- the slick to the Jurassic; wizened brown peasants from Burtunay; and Dagestan's sports and

cultural celebrities. Khalid Yamadayev presided over a political table in the smaller of the two halls (the music was in the other) along with Vakha the drunken wrestler, the Ingush parliamentarians, a member of the Federation Council who is also a nanophysicist and has lectured in Silicon Valley, and Gadzhi's cousin Ismail Alibekov, a submariner first rank naval captain now serving at the General Staff in Moscow. The Dagestani milieu appears to be one in which the highly educated and the gun-toting can mix easily -- often in the same person.

13. (C) After a couple of hours Dalgat's convoy returned with Aida, horns honking. Dalgat and Aida got out of the Rolls and were serenaded into the hall, and into the Makhachev family, by a boys' chorus lining both sides of the red carpet, dressed in costumes aping medieval Dagestani armor with little shields and swords. The couple's entry was the signal for the emcee to roll into high gear, and after a few toasts the Piter "gypsies" began their performance. (The next day one of Gadzhi's houseguests sneered, "Some gypsies! The bandleader was certainly Jewish, and the rest of them were blonde." There was some truth to this, but at least the two dancing girls appeared to be Roma.)

14. (C) As the bands played, the marriageable girls came out to dance the lezginka in what looked like a slowly revolving conga line while the boys sat together at tables staring intently. The boys were all in white shirts and black slacks, while the girls wore a wide variety of multicolored but fashionable cocktail dresses. Every so often someone would shower the dancers with money -- there were some thousand ruble notes but the currency of choice was the U.S. hundred dollar bill. The floor was covered with them; young children would scoop the money up to distribute among the dancers.

15. (C) Gadzhi was locked into his role as host. He greeted every guest personally as they entered the hall -- failure to do so would cause great insult -- and later moved constantly from table to table drinking toasts with everyone. The 120 toasts he estimated he drank would have killed anyone, hardened drinker or not, but Gadzhi had his Afghan waiter Khan following him around to pour his drinks from a special vodka bottle containing water. Still, he was much the worse for wear by evening's end. At one point we caught up with him dancing with two scantily clad Russian women who looked far from home. One, it turned out was a Moscow poet (later she recited an incomprehensible poem in Gadzhi's honor) who was in town with a film director to write the screenplay for a film immortalizing Gadzhi's defense of Dagestan against Shamil Basayev. By 6 p.m. most of the houseguests had returned to Gadzhi's seaside home for more swimming and more jet-skiing-under-the-influence. But by 8 the summer house's restaurant was full once more, the food and drink were flowing, the name performers were giving acoustic renditions of the songs they had sung at the reception, and some stupendously fat guests were displaying their lezginkas for the benefit of the two visiting Russian women, who had wandered over from the reception.

The Wedding -- Day 2: Enter The Man

16. (C) The next day's reception at the Marrakech was Gadzhi's tribute to Aida's family, after which we all returned to a dinner at Gadzhi's summer home. Most of the tables were set with the usual dishes plus whole roast sturgeons and sheep. But at 8:00 p.m. the compound was invaded by dozens of heavily armed mujahedin for the grand entrance of Chechen leader Ramzan Kadyrov, dressed in jeans and a t-shirt, looking shorter and less muscular than in his photos, and with a somewhat cock-eyed expression on his face. After greetings from Gadzhi, Ramzan and about 20 of his retinue sat around the tables eating and listening to Benya the Accordion King. Gadzhi then announced a fireworks display in honor of the birthday of Ramzan's late father, Ahmat-Hadji Kadyrov. The fireworks started with a bang that made both Gadzhi and Ramzan flinch. Gadzhi had from the beginning requested that none of his guests, most of whom carried sidearms, fire their weapons in celebration. Throughout the wedding they complied, not even joining in the magnificent fireworks display.

17. (C) After the fireworks, the musicians struck up the lezginka in the courtyard and a group of two girls and three boys -- one no more than six years old -- performed gymnastic versions of the dance. First Gadzhi joined them and then Ramzan, who danced clumsily with his gold-plated automatic stuck

down in the back of his jeans (a houseguest later pointed out that the gold housing eliminated any practical use of the gun, but smirked that Ramzan probably couldn't fire it anyway). Both Gadzhi and Ramzan showered the dancing children with hundred dollar bills; the dancers probably picked upwards of USD 5000 off the cobblestones. Gadzhi told us later that Ramzan had brought the happy couple "a five kilo lump of gold" as his wedding present. After the dancing and a quick tour of the premises, Ramzan and his army drove off back to Chechnya. We asked why Ramzan did not spend the night in Makhachkala, and were told, "Ramzan never spends the night anywhere."

18. (C) After Ramzan sped off, the dinner and drinking -- especially the latter -- continued. An Avar FSB colonel sitting next to us, dead drunk, was highly insulted that we would not allow him to add "cognac" to our wine. "It's practically the same thing," he insisted, until a Russian FSB general sitting opposite told him to drop it. We were inclined to cut the Colonel some slack, though: he is head of the unit to combat terrorism in Dagestan, and Gadzhi told us that extremists have sooner or later assassinated everyone who has joined that unit. We were more worried when an Afghan war buddy of the Colonel's, Rector of the Dagestan University Law School and too drunk to sit, let alone stand, pulled out his automatic and asked if we needed any protection. At this point Gadzhi and his people came over, propped the rector between their shoulders, and let us get out of range.

Postscript: The Practical Uses of a Caucasus Wedding

19. (C) Kadyrov's attendance was a mark of respect and alliance, the result of Gadzhi's careful cultivation -- dating back to personal friendship with Ramzan's father. This is a necessary political tool in a region where difficulties can only be resolved by using personal relationships to reach ad hoc informal agreements. An example was readily to hand: on August 22 Chechnya's parliamentary speaker, Dukvakha Abdurakhmanov, gave an interview in which he made specific territorial claims to the Kizlyar, Khasavyurt and Novolak regions of Dagestan. The first two have significant Chechen-Akin populations, and the last was part of Chechnya until the 1944 deportation, when Stalin forcibly resettled ethnic Laks (a Dagestani nationality) there. Gadzhi said he would have to answer Abdurakhmanov and work closely with Ramzan to reduce the tensions "that fool" had caused. Asked why he took such statements seriously, he told us that in the Caucasus all disputes revolve around land, and such claims can never be dismissed. Unresolved land claims are the "threads" the Russian center always kept in play to pull when needed. We asked why these claims are coming out now, and were told it was euphoria, pure and simple. After all they had received, the Chechen leadership's feet are miles off the ground. (A well-connected Chechen contact later told us he thought that raising nationalistic irredentism was part of Abdurakhmanov's effort to gain a political base independent from Kadyrov.)

20. (C) The "horizontal of power" represented by Gadzhi's relationship with Ramzan is the antithesis of the Moscow-imposed "vertical of power." Gadzhi's business partner Khalik Gindiyev, head of Rosneft-Kaspoil, complained that Moscow should let local Caucasians rather than Russians -- "Magomadovs and Aliyevs, not Ivanovs and Petrovs" -- resolve the region's conflicts. The vertical of power, he said, is inapplicable to the Caucasus, a region that Moscow bureaucrats such as PolPred Kozak would never understand. The Caucasus needs to be given the scope to resolve its own problems. But this was not a plug for democracy. Gadzhi told us democracy would always fail in the Caucasus, where the conception of the state is as an extension of the Caucasus family, in which the father's word is law. "Where is the room for democracy in that?" he asked. We paraphrased Hayek: if you run a family as you do a state, you destroy the family. Running a state as you do a family destroys the state: ties of kinship and friendship will always trump the rule of law. Gadzhi's partner agreed, shaking his head sadly. "That's a matter for generations to come," he said.

BURNS

Tiedustelusanasto:

Intelligence service

Tiedustelupalvelu

Geospatial intelligence (GEOINT)

Geotiedustelu

Human intelligence gathering (HUMINT)

Henkilötiedustelu

Imagery intelligence (IMINT)

Kuvaustiedustelu

Signals intelligence (SIGINT)

Signaalitiedustelu